

มุมมองการผลิต-การจำหน่ายสินค้าอุตสาหกรรมไทย นัยยะต่อการผลิตไทยในอนาคต

เศรษฐกิจไทยในปี 2567 เผชิญความท้าทายหลายด้าน อาทิ ปัญหาหนี้สินในระดับสูงของภาคครัวเรือนและธุรกิจ ความเข้มงวดในการอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงิน และค่าครองชีพที่สูงขึ้น สิ่งเหล่านี้กดดันให้บรรยากาศการใช้จ่ายของผู้บริโภคและการลงทุนภาคเอกชนชะลอตัวลง กอปรกับที่ผ่านมาธนาคารกลางของประเทศเศรษฐกิจหลักของโลกตรึงอัตราดอกเบี้ยในระดับสูง ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจในแต่ละประเทศเติบโตได้ไม่เต็มศักยภาพ ส่งผลให้ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index : MPI) ช่วง 9 เดือนแรก (มกราคม – กันยายน) ปี 2567 ลดลงร้อยละ 1.75 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน (YOY) สำหรับอัตราการใช้กำลังการผลิต (Capacity Utilization Rate) อยู่ที่ร้อยละ 58.82 ลดลงเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยบวกจากการท่องเที่ยวยังคงเป็นเครื่องยนต์สำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศ รวมถึงการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไทยขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป สนับสนุนให้อุตสาหกรรมที่ตอบโจทย์อุปสงค์ในตลาดโลกปรับตัวดีขึ้น ทั้งนี้ ในช่วงเวลาเดียวกันอุตสาหกรรมบางกลุ่มยังไม่อาจฟื้นตัวได้ ดังนั้น เพื่อศึกษาแนวทางการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมไทยให้สอดคล้องกับบริบทโลกในอนาคต กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจึงทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปริมาณการผลิตและมูลค่าการจำหน่ายสินค้าอุตสาหกรรม ควบคู่กับการประมาณการภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นตัวแปรที่สะท้อนภาพการผลิตและประเมินแนวโน้มการผลิตอุตสาหกรรมในระยะถัดไป

ทิศทางการผลิต-การจำหน่ายสินค้าอุตสาหกรรมไทย

ผลการวิเคราะห์ปริมาณการผลิตและมูลค่าการจำหน่ายสินค้าอุตสาหกรรมไทย ช่วง 9 เดือนแรก (มกราคม – กันยายน) ปี 2567 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยประมวลผลจากความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) และดัชนีมูลค่าการจำหน่ายสินค้าอุตสาหกรรม* จะสามารถแบ่งสินค้าอุตสาหกรรมได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 การผลิตและการจำหน่ายขยายตัว กลุ่มที่ 2 การผลิตขยายตัว แต่การจำหน่ายลดลง กลุ่มที่ 3 การผลิตลดลง ขณะที่การจำหน่ายขยายตัว และกลุ่มที่ 4 การผลิตและการจำหน่ายลดลง

ทิศทางการผลิต-การจำหน่ายสินค้าอุตสาหกรรม ภาพรวม 9 เดือนแรก ปี 2567

หมายเหตุ : ดัชนีมูลค่าการจำหน่ายสินค้าอุตสาหกรรม* ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ซึ่งวิเคราะห์ผลเบื้องต้นจาก “ข้อมูลสถิติสำหรับจัดทำดัชนีอุตสาหกรรม”, สศอ. (ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม 2567)

กลุ่มที่ 1 : การผลิตและการจำหน่ายขยายตัว

ผลบวกจากการขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวและภาคบริการภายในประเทศ รวมทั้งจากการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจในประเทศคู่ค้าของไทย ผลักดันให้ปริมาณการผลิตและมูลค่าการจำหน่ายสินค้าที่เกี่ยวข้องเติบโต ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม (น้ำมันเชื้อเพลิง) เครื่องประดับมีค่า อาหารและเครื่องดื่ม (เช่น อาหารสัตว์สำเร็จรูป ปลาหมึกกระป๋อง ผลิตภัณฑ์นม และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น) เครื่องใช้ไฟฟ้า (ตู้เย็น เครื่องซักผ้า สายไฟและสายเคเบิล และแบตเตอรี่ไฟฟ้า) ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด (สบู่ สารซักฟอก) ถุงมือยาง บรรจุภัณฑ์พลาสติก และเฟอร์นิเจอร์ ตลอดจนอุตสาหกรรมที่เป็นส่วนประกอบในห่วงโซ่การผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี เส้นใยประดิษฐ์ และไม้แปรรูป เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 : การผลิตขยายตัว แต่การจำหน่ายลดลง

ภาพรวมปริมาณการผลิตขยายตัวตามความต้องการผู้บริโภค แต่เพื่อสร้างรายได้เปรียบด้านราคา จึงปรับมูลค่าจำหน่ายลง ได้แก่ เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ ที่ได้านิสงส์จากสภาพอากาศที่สูงขึ้นทั่วโลกและเครื่องปรับอากาศรุ่นใหม่มีคุณสมบัติพิเศษหลากหลายสามารถรองรับมลภาวะ ประหยัดพลังงาน และทำงานผ่านระบบอัจฉริยะได้ ช่วยหนุนให้การผลิตต่อเนื่อง รวมถึงกระป๋องและบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากโลหะ กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่รองรับกิจกรรมการผลิตขึ้นปลายน้ำในแต่ละผลิตภัณฑ์

กลุ่มที่ 3 : การผลิตลดลง ขณะที่การจำหน่ายขยายตัว

เนื่องจากเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การผลิตจึงปรับลดลง โดยผลิตจำนวนจำกัดตามข้อกำหนดเฉพาะ (Product Specification) ของคำสั่งซื้อที่ได้รับและปรับราคาเพิ่มขึ้นตามคุณภาพของสินค้า เช่น ฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ (HDD) แผงวงจรไฟฟ้า (PCBA) ในขณะที่อุตสาหกรรมบางกลุ่มการผลิตลดลง เป็นผลพวงจากการนำเข้าสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งผู้ประกอบการไทยไม่สามารถขายราคาต่ำกว่าได้และมีการปรับราคาจำหน่ายตามต้นทุนที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ราคาวัตถุดิบ ค่าจ้าง และค่าขนส่ง อาทิ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เกสซ์ภัณฑ์ และเม็ดพลาสติก เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 : การผลิตและการจำหน่ายลดลง

โดยเฉพาะยานยนต์ทั้งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ล้วนได้รับแรงกดดันจากเศรษฐกิจในประเทศที่ซบเซาลงและผู้บริโภคส่วนหนึ่งเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแทนรถยนต์สันดาป (ICE) ขณะเดียวกันประเทศผู้ผลิตรายใหญ่อย่างจีนที่มีกำลังการผลิตสินค้าจำนวนมากและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ช่วยให้ต้นทุนการผลิตสินค้าจีนต่ำกว่าคู่แข่ง ประกอบกับอุปสงค์ในประเทศจีนชะลอตัว ทำให้จีนเร่งระบายสินค้าออกสู่ตลาดโลกมากขึ้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่ยับยั้งให้การผลิตสินค้าไทยปรับตัวลดลง เช่น เหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก ยานพาหนะ เครื่องใช้ไฟฟ้าขนาดเล็กในครัวเรือน (หม้อหุงข้าว เตารีดไมโครเวฟ และกระติกน้ำร้อน) เป็นต้น สำหรับการผลิตอุปกรณ์กึ่งตัวนำและวงจรรวม (IC) คำสั่งซื้อลดลงเนื่องจากรูปแบบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ของไทยบางส่วนผลิตโดยใช้เทคโนโลยีเดิม ซึ่งไม่ได้เป็นองค์ประกอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมากนัก นอกจากนี้ โครงการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและโรงงานในประเทศฟื้นตัวช้า ส่งผลให้การผลิตเสาเข็มและพื้นสำเร็จรูปคอนกรีต และปูนซีเมนต์มีการใช้งานลดลง

จากผลวิเคราะห์ในเบื้องต้นดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สินค้าอุตสาหกรรมที่การผลิตปรับลดลง ส่วนใหญ่มีมูลค่าสูง เช่น ยานยนต์ ฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ (HDD) และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ฉุดรั้งให้การผลิตในภาพรวมลดลงตามไปด้วย

แนวโน้มการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมในระยะถัดไป

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) ประมาณการ ปี 2567 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ลดลงร้อยละ 1.0 – 0.0 และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ภาคอุตสาหกรรม ลดลงร้อยละ 0.5 - ขยายตัวร้อยละ 0.5 ซึ่งภาคการผลิตยังคงได้รับปัจจัยลบจากกำลังซื้อที่อ่อนแรงตามภาระหนี้สินของผู้บริโภค สถานการณ์น้ำท่วมบางพื้นที่ และข้อพิพาททางภูมิรัฐศาสตร์ที่ทวีความเข้มข้นในภูมิภาคต่าง ๆ อาจทำให้ราคาสินค้าโภคภัณฑ์และพลังงานปรับสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต อย่างไรก็ดี ปัจจัยสนับสนุนจากการท่องเที่ยวขยายตัวในเกณฑ์ดี มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจและการเบิกจ่ายงบประมาณของภาครัฐ ประกอบกับเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าส่งสัญญาณปรับตัวดีขึ้น ช่วยประคับประคองให้การผลิตดำเนินต่อไปได้ ซึ่งสินค้าอุตสาหกรรมไทยมีแนวโน้มปรับตัวแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 : อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น ประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลักที่สำคัญ ได้แก่

(1) **การท่องเที่ยวและกิจกรรมทางเศรษฐกิจขยายตัวต่อเนื่อง** ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องประดับ และสินค้าอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งไทยครองส่วนแบ่งในตลาดโลกติดอันดับ 1 ใน 10 หลายรายการ อาทิ ไก่แปรรูป ปลาหมึกกระป๋อง และอาหารสัตว์สำเร็จรูป ตลอดจนผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ ผงซักฟอก น้ำยาทำความสะอาด และเครื่องบำรุงผิว ที่ได้อานิสงส์จากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ

(2) **อุปสงค์ประเทศคู่ค้าฟื้นตัว** ได้แก่ เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น และเครื่องซักผ้า ซึ่งไทยได้แต้มต่อจากการเป็นฐานการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าสัญชาติเกาหลีและญี่ปุ่นที่มาตรฐานของสินค้าได้รับการยอมรับระดับโลก

(3) **การเติบโตของห่วงโซ่การผลิต** อาทิ อุตสาหกรรมที่เป็นวัตถุดิบประกอบการผลิต โดยเฉพาะปุ๋ยเคมี เส้นใยประดิษฐ์ และไม้แปรรูป รวมทั้งอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้ในสายการผลิตอย่างถุงมือยาง บรรจุภัณฑ์ประเภทโลหะ พลาสติก และกระดาษ ผลิตภัณฑ์พลาสติกกึ่งสำเร็จรูปและสำเร็จรูป เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 : อุตสาหกรรมที่ต้องเผชิญกับความท้าทาย ประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลักที่สำคัญ ได้แก่

(1) **ข้อจำกัดจากปัจจัยเชิงโครงสร้าง** โดยเฉพาะแผงวงจรรวม (Integrated Circuits, IC) สะท้อนจากการผลิตลดลงติดต่อกันถึง 16 เดือนนับตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2566 ถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังพบว่ามูลค่าการนำเข้าอุปกรณ์และส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ที่ซับซ้อนหรือมีประสิทธิภาพสูงปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

(2) **การเปลี่ยนผ่านของเทคโนโลยี** เช่น รถยนต์สันดาป (ICE) ได้รับผลกระทบจากความนิยมนรถยนต์ไฟฟ้า (xEV) ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเพื่อลดภาระค่าน้ำมัน อีกทั้งภาครัฐมีมาตรการให้เงินอุดหนุนยานยนต์ไฟฟ้า ระยะที่ 2 (หรือ EV 3.5) ช่วยกระตุ้นการบริโภค สะท้อนได้จากยอดจดทะเบียนรถยนต์ไฟฟ้า ช่วง 9 เดือนแรกในปี 2567 ขยายตัวมากกว่าร้อยละ 30 เมื่อเทียบกับปีก่อน ด้านฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ (HDD) แม้ว่าการผลิตรองรับตลาดเซิร์ฟเวอร์และการจัดเก็บข้อมูลเพื่อประมวลผลบนระบบคลาวด์จะมีโอกาสเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่พัฒนาการของ Solid State Drive (SSD) ที่ใช้ในสมาร์ทโฟน (Smart Phone) แท็บเล็ต (Tablet) อาจเข้ามาแทนที่ฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ (HDD) ต่อไป

(3) **การนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น** อาทิ เหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก เครื่องใช้ไฟฟ้าขนาดเล็กในครัวเรือน เสื้อผ้าสำเร็จรูป และรองเท้า เป็นต้น ซึ่งมีราคาถูกกว่าสินค้าที่ผลิตภายในประเทศและการจำหน่ายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น ลดทอนความสามารถในแข่งขันของสินค้าอุตสาหกรรมไทย

ท่ามกลางความท้าทายข้างต้นและปัจจัยเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลกทั้งนโยบายทางการเงินและราคาพลังงานที่ผันผวน สภาพภูมิอากาศแปรปรวน และการพยายามแบ่งแยกห่วงโซ่อุปทาน อันเป็นผลต่อเนื่องมาจากการแย่งชิงความผู้นำของประเทศมหาอำนาจ อาจก่อให้เกิดการหยุดชะงักของสายการผลิตที่เชื่อมโยงกันในแต่ละภูมิภาคของโลก รวมถึงเงื่อนไขการค้าระหว่างประเทศเริ่มมีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะการมุ่งเน้นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ กัดดันให้การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมไทยต้องเร่งปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรม เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยยกระดับผลผลิตการผลิต การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ทดแทนการนำเข้าและขยายฐานการตลาด ตลอดจนผลักดันกระบวนการผลิตตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ครอบคลุมตั้งแต่การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การบริหารจัดการให้เกิดของเสียน้อยที่สุดหรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมกับสร้างทักษะแรงงานที่สอดคล้องกับระบบดิจิทัล เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมไทยมีความยืดหยุ่นต่อผลกระทบเชิงลบ เอื้อต่อการเข้ามาลงทุนของผู้ผลิตรายใหญ่ในตลาดโลก และก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกับภาคการผลิตทั่วโลก

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
นางสาวอัมพร สุวรรณรัตน์
ตุลาคม 2567

แหล่งที่มา :

- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, สถิติการค้าระหว่างประเทศ (<https://tps.go.th/international-trade>)
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, รายงานภาวะเศรษฐกิจ (<https://www.nesdc.go.th>)
- International Trade Centre (ITC), Trade Map (<https://www.trademap.org/Index.aspx>)